

ВАЖЛИВІ ШЕВЧЕНКОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Вийшла друком фундаментальна українознавча праця «Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Тарас Шевченко в долі слов'янських народів: діалог через століття і кордони». – К.: ННДУВІ, 2014. – 336 с.». Вона стала підсумком міжнародного наукового форуму, проведеного Національним науково-дослідним інститутом українознавства та всесвітньої історії спільно з Шевченківським національним заповідником. Цей захід відбувся 25 вересня 2014 р. у Каневі.

У передмові до наукового видання відзначалося: «Для України та світового українства 2014-й рік по-особливому значущий, бо позначений іменем людини, яка для цілого світу стала уособленням найвищих злетів нашого національного духу. Геніальний поет, талановитий художник, один із фундаторів першої в українській історії політичної організації з виразною визвольною та самостійницькою програмою, а ще непересічний історик, глибокий знавець української етнографії, духовний натхненник першого достоту соборницького українського часопису «Основа» – усе це Тарас Шевченко, 200-річчя від дня народження якого нині відзначаємо на державно-му рівні» (с. 15).

Також у ній наголошувалося, що два сторіччя, які позначаються хронологічними константами Шевченкового ювілею – «1814 – 2014 рр.», – окреслюють межі найважливішого періоду національного буття українства, впродовж якого народ з прірви кріпаччини та

бездержавності піднісся до усвідомлення своєї цивілізаційно-історичної місії, здобувшись на утвердження незалежної держави. Це були роки безперервної боротьби за мову, волю та правду, освяченої іменем і клейнодом Шевченка. «Встане Україна. // І розвієтьму неволі. // Світ правди засвітить» – слова Великого Кобзаря стали імпера-

тивом державотворчого чину для багатьох поколінь українських патріотів, які у жертвних змаганнях із всепермагаючою потугою тоталітаризму відстояли право України бути суверенною нацією у колі інших суверенних націй. Тож не випадково, що протягом 2014 р., який згідно з Указом Президента України №257/2012 «Про додаткові заходи з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка» оголошено Роком Тараса Шевченка, високий життєвий чин і невмирущий поетичний доробок творця «Катерини», «Гайдамаків» та «Сну» окреслюються предметом найпильнішої уваги для всього українського загалу. Роль науковців у цьому процесі справді важко переоцінити, бо саме вони спроможні запропонувати оперту на поважну джерельну базу та аналітичну аргументацію відповідь на питання про значення шевченківського дискурсу в контексті становлення й розвитку української інтелектуальної традиції як невід'ємної складової загальноєвропейського та всесвітнього культурного набутку (с. 15).

Саме тому пропонувані увазі наукової та освітянської громадськості «Матеріали

Міжнародної конференції...» дають змогу предметно осмислити всю поліфонічну повноту стратегій сучасного шевченкознавства. Шевченко як визначальний чинник українського націєтворення; світоглядні та семантико-стилістичні аспекти поетичних практик «Кобзаря»; загальнослов'янська і всесвітня значущість Шевченкового слова; внесок визначних шевченкознавців у дослідження симфонічної цілісності його художніх методик; Шевченко в проєкціях педагогічних і краєзнавчих; увічнення пам'яті Апостола українського Відродження – у річищі розгортання цих наукових проблем дослідники з України і зарубіжжя віднаходять можливість актуалізувати дискурс Кобзаря як перспективну візію національного буття України (с. 16).

Загалом у книзі оприлюднені 108 наукових публікацій, що безпосередньо пов'язані з життєвим шляхом, подвизницькою діяльністю та творчістю Т. Шевченка. Не в змозі охарактеризувати весь шевченкознавчий доробок науковців, зупинимось лише на найбільш, на нашу думку, цікавих напрацюваннях. Це, насамперед, такі публікації: В. Баран (м. Київ) «Тарас Шевченко і прадавня історія України»; Ю. Беззуб (м. Київ) «Шевченкознавчі розвідки Бориса Грінченка»; С. Бойко (м. Київ) «Тарас Шевченко про освіту та сімейне виховання»; С. Брижницька (м. Канів) «Шевченкове слово у мовному самовизначенні українців»; Л. Веренич (м. Красноград, Харківська обл.) «Тарас Шевченко – духовний натхненник нації»; Віра Вовк (Селянська) (м. Ріо-де-Жанейро, Бразилія) «Зустріч ідей у творах Тараса Шевченка та Антоніо де Кастро Алвесса»; Т. Воропаєва (м. Київ) «Слово Тараса Шевченка як чинник формування української модерної нації»;

О. Гальонка, Н. Ланько (м. Чернігів) «Педагогічні погляди Т. Г. Шевченка. Проблеми української школи»; М. Гримич (м. Київ) «Шевченкознавчі студії Вілля Гримича»; О. Данилюк-Кульчицька (м. Київ) «Життя і творчість Т. Г. Шевченка у дослідженнях українознавців Східної Словаччини»; Л. Дворницька (м. Київ) «Постать Тараса Шевченка у виховній роботі (на прикладі аналізу конкурсів імені Т. Шевченка)»; Т. Єрмашов (м. Київ) «Сергій Єфремов – шевченкознавець»; С. Єрмоленко (м. Київ) «Мотив-концепт хата в поетичній мові Тараса Шевченка»; І. Зайцева (м. Ірпінь, Київська обл.) «Роль Тараса Шевченка у формуванні української національної ідеї»; О. Зарецький (м. Київ) «Вітраж 1964 року «Шевченко. Мати» у Київському університеті імені Т. Шевченка як культурний та ідеологічний феномен»; Я. Зеленчук (м. Верховина, Івано-Франківська обл.) «Образ Тараса Шевченка в народній культурі та мистецтві Гуцульщини»; Н. Клименко (м. Київ) «Порівняльний аналіз «Букваря» Т. Шевченка та «Абетки» П. Литвинової-Бартош»; А. Климчук (м. Київ) «Тарас Шевченко в перших польських студіях (1939 року)»; В. Коваль (м. Мінськ, Білорусь) «Постаць Тараса Шаўчэнка для міжваеннай беларускай еміграцыйнай хвалі»; А. Кононенко (м. Київ) «Громадсько-політична діяльність Т. Шевченка»; В. Коротя-Ковальська (м. Київ) «Українська народна пісня у творчості Тараса Шевченка»; В. Кухар (м. Київ) «Творчість Тараса Шевченка в українській неформальній субкультурі»; Т. Лебединська (м. Санкт-Петербург, Росія) «Гений среди гениев»; Ю. Лебедева (м. Київ) «Шевченкова спадщина як чинник утвердження державності України»; Т. Мінченко (м. Чернівці) «Вшановуємо пам'ять Шевченка»;

М. Мушинка (м. Пряшів, Словаччина) «Шевченкіана в Музеї визвольної боротьби України у Празі»; С. Наливайко (м. Київ) «Тарас Шевченко і Рабіндранат Тагор: славетні сини України й Індії»; Л. Нестеренко (м. Чернігів) «Українська історія у творчості Т. Г. Шевченка»; О. Овчаренко «Архетип матері у творчості Тараса Григоровича Шевченка»; Л. Отрошко (м. Київ) «Образи природного довкілля України у художній творчості Тараса Шевченка»; М. Павленко (м. Умань, Черкаська обл.) «Продовження державотворчих ідей «Великого льоху» Тараса Шевченка у «Золотому гомоні» Павла Тичини»; А. Пономаренко (м. Київ) «Тарас Шевченко у програмах з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів»; Т. Присяжна (м. Київ) «Сприйняття природи як фактор творчої біографії Тараса Шевченка: філософський аналіз»; А. Пшенко (м. Прага, Чехія) «Творчество Тараса Григорьевича Шевченко в культурном контексте Чехии»; О. Смольницька (м. Київ) «Компаративний аналіз маріології у поемі Т. Шевченка «Марія» і релігійній ліриці М. Кузміна»; Н. Ткаченко, О. Жам (м. Переяслав, Київська обл.) «До історії закладення парку на честь 150-річчя Т.Г.Шевченка у Переяславі»; О. Фесік (м. Київ) «Педагогічні погляди Т. Г. Шевченка та сучасна освіта»; Ю. Фігурний (м. Київ) «Постать Тараса Шевченка (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) на прикладі книг О. Бузини»; О. Хоменко (м. Київ) «Буквар Тараса Шевченка і проблематика формування українознавчого простору національної педагогіки»; М. Чайковський (м. Паранагуа, Бразилія) «Тарас Шевченко – поет України»; Д. Чернієнко (м. Уфа, Росія) «Аральськими дорогами Кобзаря: сохранение исторической памяти о Шевченко в современном

Казахстане»; О. Чирков «Діяльність вікіпедичної спільноти на початку ХХІ ст. щодо упорядкування, зберігання, оновлення й поширення у світі знань про Тараса Шевченка слов'янськими мовами»; Ю. Чубик (м. Київ) «Польська рецепція творчості Шевченка у другій половині ХІХ століття»; С. Шабі (м. Красноград, Харківська обл.) «Роль Т. Г. Шевченка у формуванні національної самосвідомості українців»; Т. Шевченко (м. Київ) «Тарас Шевченко у сучасній німецькій україністиці»; П. Шкрібляк (м. Верховина, Івано-Франківська обл.) «Історія вшанування пам'яті Тараса Шевченка на Прикарпатті»; О. Ярошинський (м. Київ) «Тарас Шевченко в духовному житті української діаспори»; В. Ятченко (м. Київ) «Екзистенційна опозиція «Людина – Доля» в поетичній спадщині Т. Шевченка з 1837 по 1845 роки».

Отже, важливі шевченкознавчі студії «Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Тарас Шевченко в долі слов'янських народів: діалог через століття і кордони», на нашу думку, стали вагомим внеском у висвітлення багатогранного і багатовимірного феномену Т. Шевченка. Рецензенти мають надію, що дослідження, оприлюднені на сторінках українознавчого видання, допоможуть науковцям, освітянам, студентам в осягненні проблематики сучасного шевченкознавства.

Оксана ВИСОВЕНЬ

кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії та культури
України ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»

Ольга ШАКУРОВА

молодший науковий співробітник
відділу української етнології НДІУ